

MAKTABGACHA TA'LIMDA XORIJIY ILG'OR TAJRIBALARNI QO'LLASH**Mardonova Umida Norkulovna***Buxoro davlat pedagogika instituti**2-bosqich magistranti,*Mardonova-umida@mail.ru**Xamroyeva Xolida Yuldoshovna***Buxoro davlat pedagogika instituti**2-bosqich magistranti,**Xolida-bonu@mail.ru*

Annotatsiya: *Ta'lim sohasidagi xalqaro hamkorlikni yo'lga qo'yishda, eng avvalo, Janubiy Koreya, Yaponiya, Germaniya, Belgiya, Fransiya kabi rivojlangan xorijiy mamlakatlardagi maktabgacha ta'lim tizimi faoliyatini keng o'rganish zarur haqida fikr-mulohazalar keltirilgan.*

Kalit so'zlar: *tarbiya, zamonaviy talablar, xalqaro hamkorlik, xorij tajribalari.*

Аннотация: *При налаживании международного сотрудничества в сфере образования в первую очередь приводятся мнения о необходимости изучения деятельности системы дошкольного образования в развитых зарубежных странах, таких как Южная Корея, Япония, Германия, Бельгия, Франция.*

Ключевые слова: *образование, современные требования, международное сотрудничество, зарубежный опыт.*

Abstract: *When establishing international cooperation in the field of education, first of all, opinions are given that it is necessary to study the activities of the preschool education system in developed foreign countries such as South Korea, Japan, Germany, Belgium, and France.*

Key words: *education, modern requirements, international cooperation, foreign experiences.*

Davlatimiz rahbari yosh avlod tarbiyasi tizimining birinchi va muhim bo'g'ini bo'lgan maktabgacha ta'limni rivojlantirishga alohida e'tibor qaratmoqda. O'zbekistonda hozirda maktabgacha yoshdagi bolalarni har tomonlama, to'laqonli tarbiyalash, o'qitish va rivojlantirishni ta'minlaydigan o'ziga xos maktabgacha ta'lim tizimi shakllandi. Prezidentimiz Shavkat Miramanovich Mirziyoyev tashabbusi bilan dunyoning boshqa mamlakatlarida tengi yo'q Maktabgacha ta'lim vazirligi tashkil etildi.

Bu mamlakatimizda o'sib kelayotgan har bir bolaga ko'rsatilayotgan e'tibor va g'amxo'rlikning yuksak ifodasidir. Maktabgacha ta'lim tizimiga qaratilayotgan e'tibor zamirida yosh avlodni har tomonlama barkamol etib tarbiyalash uchun qulay shart-sharoit yaratishdek katta va mas'uliyatli vazifa turibdi. Shu munosabat bilan qisqa muddatda mazkur sohani takomillashtirishga qaratilgan me'yoriy hujjatlar ishlab

chiqildi. Yangi tuzilmaning paydo bo'lishi sohada uzoq vaqt davomida paydo bo'lgan bir qator muammolar bilan bog'liq.

So'nggi yigirma yil ichida maktabgacha ta'lim tashkilotlari soni 63 foizdan ko'proqqa ko'paydi. Lekin hozirgi kunda ularning moddiy-texnik bazasi zamonaviy talablarga javob bermaydi. Bundan tashqari, hozirgi maktabgacha ta'lim tizimida o'zgaruvchan dasturlar mavjud emas edi.

Yana bir jiddiy muammo shundaki, maktabgacha ta'lim muassasalari xodimlarining aksariyati o'rta maxsus ma'lumotga ega bo'lib, bu bolalarni maktabga yetarli darajada tayyorlashni ta'minlamaydi. Yangi davlat tuzilmasi ana shu muammolarni hal etish bilan shug'ullanadi.

Prezidentning "Maktabgacha ta'lim tizimini boshqarishni tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5198-son Farmoni, Prezidentning "O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta'lim vazirligi faoliyatini tashkil etish to'g'risida"gi PQ-3305-son qarori. 2017-yil 30-sentabrdagi qarorida tizimning samarali ishlashini ta'minlovchi asoslar belgilab berildi.

Ta'lim sohasida ilg'or xorijiy tajribalarni o'rganish, xalqaro hamkorlikni yo'lga qo'yish O'zbekistondagi yosh avlodning barkamol avlod bo'lib voyaga yetishishiga yordam beradi. Mamlakatimiz istiqboli, dunyo hamjamiyatidagi obro'-e'tiborining ortishida salohiyatli va bilimli yoshlarning o'rni benihoya kattadir. Bunday yoshlarning shakllanishi uchun esa ularning juda kichikligidanoq zamin qo'yiladi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M.Mirziyoyev ta'kidlaganidek: "Biz ulug' bobolarimizning munosib davomchilari bo'ladigan yetuk insonlarni tarbiyalash masalasiga, afsuski, yetarlicha ahamiyat bermadik. Holbuki, intellektual va madaniy salohiyatning qanday noyob boylik ekani, nodir talant egalarini tarbiyalab kamolga yetkazish hal qiluvchi ahamiyatga ega ekanini unutishga haqqimiz yo'q. Rivojlangan mamlakatlar bugungi yuksak taraqqiyot darajasiga aynan shuning hisobidan yetgani-buhamhaqiqat. Zotan, islohotlarning muvaffaqiyati, mamlakatning dunyodagi rivojlangan, zamonaviy davlatlar qatoridan munosib o'rin egallashi, avvalo, ilm-fan va ta'lim-tarbiya sohasining rivojlanishi bilan, bu borada bizning dunyo miqyosida raqobatdosh bo' laolishimiz bilan uzviy bog'liq."

Bugungi kunda xorij tajribalaridan andoza olish, ijodiy yondashgan holda amaliyotda joriy etish, zamon talabiga mos ravishda me' yoriy hujjatlar, o'quv-metodik adabiyotlar, o'quv metodik majmualarni ishlab chiqish, ilg'or xorijiy tajriba asosida maktabgacha ta'lim muassasalarining rahbar va mutaxassislarida zamonaviy menejment va pedagogik texnologiyalar bo' yicha sohaga oid bilimlar va ko'nikmalarni shakllantirish vazifalari dolzarb masalalar sirasiga kiritilmoqda. Shu bois mamlakatimizda maktabgacha ta'lim tizimini tubdan takomillashtirish yuzasidan farmon va qarorlar qabul qilindi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2017-2021-yillarda maktabgacha ta'lim tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 2016 yil 29 dekabrdagi PQ-2707- sonli, "Maktabgacha ta'lim tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 2017-yil 9-sentabrdagi PQ-

3261-son qarorlari, "Maktabgacha ta'lim tizimi boshqaruvini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi 2017-yil 30-sentabrdagi PF-5198-sonli Farmoni shular jumlasidandir.

Yuqoridagi qaror va Farmoyishlarning ijrosini ta'minlashda bolalarni maktab ta'limiga tayyorlash darajasini tubdan yaxshilash, ta'lim-tarbiya jarayoniga davlat talablarini, zamonaviy ta'lim dasturlarini tatbiq etish, malakali pedagog kadrlar bilan ta'minlash, bolalarni har tomonlama intellektual, ahloqiy, estetik va jismoniy rivojlantirish uchun shart-sharoitlar yaratish, ta'lim muassasalarining moddiy-texnika bazasini mustahkamlashishlarini izchil davom ettirish maqsad qili bolindi.

Prezidentimiz huzurida 2017-yil 16-avgust kuni bo'lib o'tgan yig'ilishda maktabgacha ta'lim tizimini tarkibiy jihatdan tubdan isloh qilish, mazkur muassasalarga bolalarni to'la qamrab olish bo' yicha muhim vazifalar qo'yilgan edi. Mazkur sohani takomillashtirish maqsadida qabul qilingan dasturda maktabgacha ta'lim sohasi uzluksiz ta'lim tizimining birlamchi bo'g'ini sifatida, bu jarayonda maktabgacha ta'lim muassasalarining bolalar huquqiy savodxonligini shakllantirishdagi o'rni hamda respublikada ta'lim-tarbiya tizimi va barkamol avlodni tarbiyalash davlat siyosatining asosiy ustuvor yo'nalishi ekanligi ta'kidlangan.

Yangi sharoitlardan kelib chiqib, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020 yil 24 yanvardagi O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisiga murojaatnomasi 2022-2026-yillarga mo'ljallangan "Yangi O'zbekistonning taraqqiyot strategiyasi" ta'limning zamonaviy metodologiyasini yaratish, davlat ta'lim standartlarini kompetentsiyaviy yondashuv asosida takomillashtirish, o'quv-metodik majmualarning yangi avlodini ishlab chiqish va amaliyotga joriyetish, maktabgacha ta'lim muassasalarining qulayligini ta'minlash, maktabgacha ta'lim sifatini yaxshilash hamda ularni rivojlantirish chora-tadbirlarini amalga oshirish hamda pedagog xodimlarni qayta tayyorlash va ularning malakasini oshirish tizimini yanada takomillashtirishni taqozo etadi.

Ta'lim sohasidagi xalqaro hamkorlikni yo'lga qo'yishda, eng avvalo, Janubiy Koreya, Yaponiya, Germaniya, Belgiya, Fransiya kabi rivojlangan xorijiy

mamlakatlardagi maktabgacha ta'limtizimi faoliyatini keng o'rganish zarur hisoblanadi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Shavkat Mirziyoyev Koreya Respublikasi Prezidenti Mun Chjening taklifiga binoan 2017 yilning 22-24- noyabr kunlari davlat tashrifini amalga oshirdi. Koreya Respublikasiga davlat tashrifi doirasida Maktabgacha ta'lim vazirligi tomonidan 20 ga yaqin uchrashuvlar o'tkazilib, tajriba almashinuvi, O'zbekistonda eksperimental tarzda bolalar bog'chalarini ochish, birgalikda kadrlar tayyorlash va ilmiy izlanishlar olib borish imkoniyatlarini o'rganib chiqish bo'yicha kelishuvlarga erishildi. Safar doirasida O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta'lim vazirligi tomonidan Koreyaning qator maktabgacha ta'lim va boshqa turdagi muassasalariga tashriflar uyushtirildi va ularning faoliyati o'rganildi. Bog'chalarning o'ziga xos jihatlari, qo'llanilayotgan ta'lim berish uslublari, moliyalashtirish va to'lov

tizimlari, pedagogik xodimlarning malaka darajasi va xizmat sharoitlari, oziq-ovqat va moddiy-texnik ta'minot hamda sohalarga tegishli dasturlar va uslublar atroficha o'rganildi.

Maktabgacha ta'lim tizimi Germaniyada ham ta'lim tizimining muhim bosqichi hisoblanadi. Bog'chalarni mablag' bilan ta'minlash turli jamoat tashkilotlari, xayriya birlashmalari, korxonalar, xususiy shaxslar, diniy muassasalar zimmasida. 1996-yildan boshlab bolalar bog'chasiga qatnash uchun huquqiy me'yorlar ishlab chiqildi. Bolalar bog'chasiga farzandlarni berish ixtiyoriy ravishda amalga oshiriladi. Bolalar bog'chasiga qatnash uchun ota-onalardan ularning daromadiga qarab ma'lum miqdorda to'lov olinadi. Maktabgacha bolalar bog'chasi tayyorlov sinflari va kirish guruhlarini maktab ta'limining birinchi bosqichiga kiradi.

Fransiya ta'limida bolalarning go'daklik chog'idanoq maktabda o'qitish uchun tayyor holda olib kelish g'oyat muhim masala hisoblanadi. Tarbiyalanuvchilar kichik guruh (2-4 yosh), o'rtaguruh (4-5yosh), katta guruh (5-6 yosh) tarzida tabaqalashtirilgan maktabga tayyorlov guruhi (5-6 yosh) bo'lib, ularga Fransiyada 100% shu yoshdagi bolalar qamrab olingan. Bolalarni maktabga tayyorlash uchun alohida dastur va darsliklar mavjud.

Bugungi kunda O'zbekistonda ham xorij tajribalariga uyg'un holda maktabgacha ta'lim tizimi tubdan isloh qilinmoqda.

O'zbekiston Respublikasida maktabgacha ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish Konseptsiyasida belgilangan vazifalarni amalga oshirish chora-tadbirlari rejasi ishlab chiqildi.

Maktabgacha ta'lim muassasalari bazasini ta'minlash maqsadida o'quv qo'llanmalar, didaktik o'yinlar, o'yinchoqlar, asbob-uskunalar Janubiy Koreya va boshqa rivojlangan xorijiy davlatlar tajribasi asosida tashkil qilinmoqda. Ta'lim-tarbiyasifatini yaxshilashga xizmat qiluvchi zamonaviy texnik qurilmalar bilan jihozlashda bolalarning sog'lig'ini saqlash zarurligini inobatga olinmoqda. Maktabgacha ta'lim tizimiga va ta'lim dasturlariga bo'lgan talablar eng ilg'or xorijiy tajribalarni o'rgangan va unga ijodiy yondoshgan holda takomillashtirilmoqda.

Xulosa qilib aytadigan bo'lajak bolalarining erta ta'lim olishlarida sifatli ta'lim olishlari, ta'lim tizimining keyingi bosqichlarida poydevor bo'ladi. Bunda barcha ota-onalar farzandlarining erta ta'lim olishlari uchun turli xil maqsadlar, talablarni joriy etsalar maktabgacha ta'lim tashkilotlarida ham talablar asosida sifatli raqobat shakllanishiga olib keladi. Bolaning salohiyatli to'g'ri tanlangan maktabgacha ta'lim tashkilotida ta'lim olishning turli xil shakllari rang barang tarzda ishlab chiqiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

1. O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tizimini 2030 yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi. Toshkent sh., 2019 yil 8 may, PQ-4312-son.
2. Achilov A.M. Akramov J.A. Goncharova O.V. "Bolalarning jismoniy

sifatlarini tarbiyalash". T.: O'zbekiston, 2004 y.

Haydarov B.T. Xolboyeva G.X. Maktabgacha ta'limtashkilotlarida jismoniy tarbiya nazariyasi va metodikasi darslik 2020

3. M.X.Tadjiyev, S.I. Xusanxodjayeva, "Maktabgacha yoshdagi bolalar jismoniy tarbiya nazariyasi va metodikasi". 2017 yil. Toshkent. "Iqtisod- moliya".

4. "Ilk qadam" Maktabgacha ta'limmuassasasining Davlat o'quv dasturi. Toshkent 2018-yil.

5. B.T.Haydarov, A.K.Eshtayev, G.X.Ibroimova. "Maktabgacha ta'lim muassasalarida gimnastika mashg'ulotlarini tashkil etish usullari".O'quv - uslubiy qo'llanma. Samarqand - 2019 yil.